

ED-001

ความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่
ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone)

Need Assessment in The School Curriculum Administration
of Stand Alone School

พัชรินทร์ ชันขวา¹, สุนิสา วงศ์อารีย์² และ อีระพล เพ็งจันทร์^{3,*}

Patcharin Kunkwa¹, Sunisa Wongaree² and Teerapol Pengchan^{3,*}

^{1,2,3} มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{1,2,3} Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding author's e-mail: phaflynn08@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนที่สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 15 โรงเรียน จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเรียงลำดับ ความสำคัญของข้อมูล และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.71$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.38$) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่า (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.34 โดยด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านการใช้หลักสูตร ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร, หลักสูตรสถานศึกษา, โรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ

ABSTRACT

This research has the objective to study need assessment in the school curriculum administration of stand alone school. The population includes teachers in stand alone schools in the northeastern 15 schools, 120 people. The research instruments were five point rating scale and reliability equaling 0.98. The statistical tools included mean, standard deviation, Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}), and data analysis.

The results of the study found that the current conditions and desired conditions in the administration of the educational institution curriculum of in stand alone schools were found to be overall. The average of the current condition is at a high level. Considering Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}) which equals 0.34 the figure points out that Improving and developing the curriculum is the most important, following with Preparation for preparing the curriculum, Supervision follow and evaluation of the curriculum, Making the curriculum, and Using the curriculum, respectively.

Keywords: Curriculum management, Educational institution curriculum, Stand Alone School

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือแม้กระทั่งการเกิดโรคอุบัติใหม่นั้น ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยมีปัญหาและความท้าทายในหลายประเด็น ทั้งมาตรฐานการศึกษา ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงการศึกษาและแหล่งความรู้ที่มีคุณภาพ จำนวนนักเรียนที่ลดค่านิยมต่อการศึกษา หลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคต การเรียนที่ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน คุณภาพและความรู้ของครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนที่ต้องได้รับการพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ให้มีนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ ความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบายการศึกษา ระบบการคัดเลือกเข้าทำงานที่มักพิจารณาจากวุฒิ การศึกษาและชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความกดดันและความตึงเครียดให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องดิ้นรนเพื่ออนาคตที่ดีกว่า (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2565) กระทรวงศึกษาธิการได้ผลักดันโครงการโรงเรียนคุณภาพ โดยหนึ่งในโครงการนั้น คือ โรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) จำนวน 89 โรงเรียนนั้น มีค่านิยมไว้ว่า โรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) คือ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร พื้นที่สูง บนเกาะ หรือการคมนาคมไม่สะดวกทำให้นักเรียนไม่สามารถไปเรียนร่วมกับโรงเรียนอื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสการเข้าถึงการศึกษาในสังคมเมืองและชนบท ซึ่งการดำเนินโครงการนี้

จะส่งผลให้โรงเรียนหลักมีความพร้อมและเป็นโรงเรียนที่มีปัจจัยพร้อมในทุกด้าน ได้แก่ ครูครบชั้น ครบวิชา มีห้องเรียนคุณภาพที่มีสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ อาคารสถานที่ที่มีมาตรฐานและความปลอดภัยพร้อมรองรับนักเรียนจากโรงเรียนเครือข่ายในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษารวมถึงเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมมุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 อ้างถึงใน ปราัญชลี สุดตา, 2560) หลักสูตรมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอน จัดระเบียบเส้นทางการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่วางไว้ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาของประเทศ ซึ่งเป็นเสมือนหางเสือ ที่จะกำหนดทิศทางการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยมีเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาเป็นแผนในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นตัวชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติงานของครูหรือเครื่องชี้ถึงความเจริญของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี (กษมา ชนะวงศ์, 2564)

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจะเน้นถึงกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุน เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กระบวนการบริหารหลักสูตร เริ่มตั้งแต่การวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ไปจนถึงการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อความเป็นคนไทยพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (สุภาณี ชำนาญศรี, 2563) เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันทั้งในด้านของพื้นที่ บริบท ทรัพยากร ความพร้อมในด้านงบประมาณ และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องศึกษาและสร้างความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และนำมาสู่หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน มีกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นระบบ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน บริบทชุมชน และกำกับติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มิเช่นนั้น การจัดการศึกษาในโรงเรียนก็จะเกิดความล้มเหลวหรือไม่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2558 อ้างถึงใน เรณู บุญเสรษฐ, 2561) อีกทั้งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ คอยกระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้

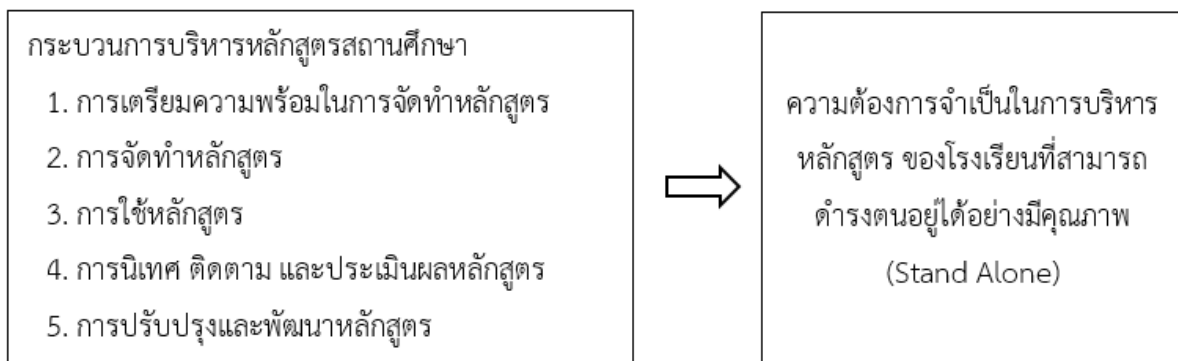
ศักยภาพภายในตนเองในการเริ่มคิด เริ่มวางแผน ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จัดให้มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและเข้าร่วมการอบรมสัมมนาในด้านวิชาการและการบริหารหลักสูตร มีการนิเทศภายใน ออกนิเทศการเรียนการสอนร่วมกับหัวหน้าวิชาการ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น (ทิพกัญญา ไชยปัญญา, 2567)

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ภายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมีจำนวน 15 โรงเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นองค์ประกอบหรือแนวทางในการปรับใช้ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 15 โรงเรียน จำนวน 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) 5 ระดับ

โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1974) ได้เท่ากับ 0.98

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ และแนบบแบบสอบถามโดยใช้ QR code เพื่อแสกนแบบสอบถามในระบบ Google Forms ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่ จำนวน 120 คน

3. ผู้วิจัยติดตามการตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่ได้รับแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนที่ ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ติดต่อประสานงานกับทางหน่วยงานโดยตรงเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามอีกครั้ง

4. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด 120 ฉบับ แล้วนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เทคนิคการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือสูตร PNImodified ซึ่งเป็นสูตรที่ปรับปรุงโดยนงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการหาผลต่างของ (I-D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยช่วงที่ไม่กว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบเมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) สูตร PNImodified = (I-D)/D

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) มี 5 ด้าน คือ 1.การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร 2.การจัดทำหลักสูตร 3.การใช้หลักสูตร 4.การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตร และ 5.การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ในภาพรวม

ระดับการปฏิบัติ/ พฤติกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ที่
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล		
1. การเตรียมความพร้อม ในการจัดทำหลักสูตร	3.47	0.77	ปาน กลาง	4.76	0.36	มากที่สุด	0.37	2
2. การจัดทำหลักสูตร	3.57	0.67	มาก	4.74	0.32	มากที่สุด	0.33	4
3. การใช้หลักสูตร	3.74	0.64	มาก	4.77	0.39	มากที่สุด	0.27	5
4. การนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลหลักสูตร	3.47	0.72	ปานกลาง	4.71	0.43	มากที่สุด	0.36	3
5. การปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตร	3.41	0.76	ปานกลาง	4.72	0.40	มากที่สุด	0.39	1
รวม	3.53	0.71	มาก	4.74	0.38	มากที่สุด	0.34	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) พบว่าในภาพรวมค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันอยู่ระดับมาก ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.71$) ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.38$)

สภาพปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้หลักสูตร ($\mu = 3.74$, $\sigma = 0.64$) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำหลักสูตร ($\mu = 3.57$, $\sigma = 0.67$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.76$)

สภาพที่พึงประสงค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้หลักสูตร ($\mu = 4.77$, $\sigma = 0.39$) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร ($\mu = 4.76$, $\sigma = 0.36$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.43$) เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index :PNI_{modified}) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) โดยรวมมีค่า PNI_{modified} = 0.34 เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นมีค่า PNI_{modified} สูงสุด 3 ลำดับแรก มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (PNI_{modified} = 0.39) ลำดับที่ 2 คือ การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร (PNI_{modified} = 0.37) และลำดับที่ 3 คือ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร (PNI_{modified} = 0.36)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตร และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการจัดทำแผนการดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาก่อนเปิดสถานศึกษาในแต่ละภาคเรียน มีการประชุมร่วมกับบุคลากรและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน กำหนดปฏิทินการทำงานและกำหนดหน้าที่การทำงานของบุคลากรตามความเหมาะสม อีกทั้งดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ ผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานและกิจกรรมในส่วนต่าง ๆ และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละปีการศึกษา เพื่อนำผลมาใช้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาปีต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาณี ชำนาญศรี (2563) ที่ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนใน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกระบวนการบริหารหลักสูตร เริ่มตั้งแต่การวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ไปจนถึงการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ นาคแก้ว (2562) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหาร และครู จะต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตร และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ ศิริวัฒน์ บุญโตนด (2564) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผลวิจัยพบว่า ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรสถานศึกษาเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ.2551 และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 อีกทั้งต้องกำหนดเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรม รวมถึงวิธีการวัดและประเมิน ให้ตรงกับความรู้และความสามารถของผู้เรียน โดยมีการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ท้องถิ่น นำเอาจุดเด่นของชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้เรียนรู้จากสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ส่งเสริมทั้งทางด้านวิชาการและทักษะการใช้ชีวิต ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะที่ได้ไปใช้ประกอบอาชีพ พัฒนาตนเอง และนำความรู้ความสามารถนั้นกลับมาพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ วิชัย ลathi (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง เพื่อยกระดับคุณภาพ

การศึกษากลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควร มุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะชีวิต การปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่น เรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเน้นทักษะอาชีพ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนเพื่อสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในอนาคตต่อไปได้

3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมี คุณภาพ (Stand Alone) พบว่า ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นมาก ที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาขาดการนำผลจากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล รวมถึงปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้อง กับบริบทของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งขาดการประสานความร่วมมือกับชุมชน และ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพรรณ เชื้ออ่ำ (2565) ได้ทำการวิจัย รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับ โรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและ บริบทของโรงเรียน ขาดการรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นเอกสาร ขาดการประสานงานที่ดี ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ผู้บริหารและ ครูขาดความสนใจในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริดา สกลภัทรสกุล (2565) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารและครูควรร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องดำเนินการเป็น ประจํา ทุกปีหลังจากการประเมินหลักสูตร สถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นพัฒนาหลักสูตร ร่วมกัน ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทั้งหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นให้ตอบสนองตรงกับความต้องการของชุมชน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและมี ทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายของหลักสูตร เพื่อให้ตรงกับความถนัด สามารถและความต้องการของ ตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้ อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ด้านการเตรียมความพร้อมใน การจัดทำหลักสูตร และด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นที่จะได้รับ การพัฒนามากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันการจัดทำหลักสูตร

ที่ตรงกับบริบทของชุมชนมากยิ่งขึ้น พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ในการช่วยเหลือและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันควรศึกษาแนวการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ในด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อใช้เป็นการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

<https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4055/3/60032155.pdf>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชุมชนสมรรถนะการเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565, 29 ธันวาคม). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. <https://moe360.blog/2022/01/19/policy-and-focus-moe/>

ทองศักดิ์ นาคแก้ว. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]. <https://tdc.thailis.or.th/>.

ทิพย์ัญญา ไชยปัญญา. (2567). การประเมินความต้องการจำเป็นและในแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 14(1), 13-26.

ธาริตา สกลภัทรสกุล. (2565). สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. [การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5659>

นพพรณ เชื้ออ่ำ. (2565). รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 12(1), 1-14.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราณูชลี สุดตา. (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. [การศึกษาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย].
- เรณู บุญเสรษฐ. (2561). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2018_05_22_13_10_54.pdf
- วิชัย ลาธิ. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 85-100.
- ศิริวัฒน์ บุญโตนด. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 7(3), 252-274.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2565, 28 มกราคม). *อนาคตของการเรียนรู้ FUTURE OF LEARNING*.
<https://ifi.nia.or.th>
- สุภาณี ชำนาญศรี. (2563). *การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of psychological testing*. (3rd ed). Harper & Row.